

Forord

Temaet for dette nummer af Learning Tech er: *læreren og læremidlerne*. Med denne overskrift peger vi på en helt grundlæggende relation i læreres professionelle arbejde. Den traditionelle didaktiske trekant illustrerer undervisningens enhed i form af relationerne mellem lærer, elev og indhold. Undervisning er dog meget mere end dette, og netop læremidlerne har også en central plads i både planlægningen, gennemførelsen, evalueringen og udviklingen af undervisning. Der er på det seneste publiceret vigtige studier om læremiddelbrug i undervisningen, ikke mindst i dette tidsskrift, samt studier der undersøger læremidler som artefakter og tekster. Der er både en relation og interaktion mellem lærer og læremiddel, sådan at læreren gør noget ved læremidlerne, men læremidlerne gør også noget ved læreren. Producenter af læremidler har en særlig forventning og intention med, hvordan det udviklede læremiddel anvendes i undervisningen. Det er dog ikke altid, at det bliver brugt som forventet. Læreren gør noget ved læremidlet, såsom at tilpasse og ”oversætte” det til en særlig undervisningskontekst og elevgruppe, og kan foretage valg og fravalg i materialet. I nogle tilfælde følger der til læremidlerne en lærervejledning med, som kan have forskellige funktioner, dybde og kvalitet. Lærervejledningerne kan blot have form som manualer eller brugsvejledninger, der kan hjælpe læreren med at orientere sig i ”den rette brug” af det pågældende læremiddel. Andre gange har lærervejledningen et bredere sigte, såsom at give læreren nye indsigter i et område og pege på nogle didaktiske overvejelser knyttet til materialet. Læremidlet har i sig selv nogle muligheder og begrænsninger indbygget i sig, men en lærervejledning kan være med til at udvide lærerens handlemuligheder og således mere direkte rette sig mod at påvirke læreren. Om læremidlerne inkluderer lærervejledninger eller ej, så vil de gøre noget ved lærerens undervisning, men læreren vil samtidig bruge læremidlet på forskellig vis, tolke det på bestemte måder og benytte sig af redidaktiseringsstrategier, så det er bedre i overensstemmelse med det, som læreren vil med sin undervisning. Artiklerne i dette nummer belyser netop disse problemstillinger om den interaktion, der forekommer mellem lærer og læremiddel.

Artiklen *A systematic review of research on teachers’ guides*, af Bettina Buch, Stig Toke Gissel, Marianne Oksbjerg, Karna Kjeldsen og Thomas R.S. Albrechtsen, giver en oversigt over international forskning i lærervejledninger. Det systematiske review viser blandt andet, at selvom

lærervejledninger har eksisteret længe som fænomen, så er det stadig ret begrænset, hvor meget der er forsket i det. Artiklen viser, hvordan lærervejledninger er blevet undersøgt fra forskellige perspektiver, og et fund er, at der internationalt synes at være en øget interesse i, hvordan lærervejledninger kan designes, så de i højere grad kan understøtte læreres professionelle udvikling, hvilket blandt andet går under overskriften ”educative curriculum materials”.

Anden artikel i dette nummer har titlen *Lærervejledningslandskabet i Danmark*, og er skrevet af Stig Toke Gissel, Bettina Buch, Marianne Oksbjerg, Karna Kjeldsen og Maren Lytje. Artiklen beskæftiger sig også med temaet om lærervejledninger til didaktiske læremidler, men zoomer ind på en dansk kontekst og går i dybden med udvalgte læremidler fra de tre fag dansk, historie og kristendomskundskab. I artiklen præsenteres desuden en model til at analysere lærervejledninger med. Artiklen diskuterer på baggrund af analyserne, hvilke implikationer det kan have for både producenter af læremidler, lærere og undervisere på læreruddannelsen.

I artiklen *Lærerens redidaktiseringsstrategier*, skrevet af Marianne Oksbjerg, undersøges, hvordan lærere forstår egne redidaktiseringsstrategier i forhold til didaktiske læremidler i grundskolens danskfag og med særlig fokus på litteraturundervisning. Artiklen bygger på et empirisk studie med brug af både lærerinterviews og klasserumsobservationer og giver indsigt i, hvordan lærere tænker over deres brug af didaktiske læremidler.

I fjerde og sidste artikel med titlen *Læremidler i det praktisk-musiske fag madkundskab*, undersøger Ditte Jacqueline Rasmussen spørgsmålet om, hvilke parametre der benyttes i udvælgelsen af læremidler med særligt blik på faget madkundskab i folkeskolen. Udvælgelsen af læremidler diskuteres i forhold til de kompetencer, der her er på spil. En af konklusionerne i artiklen er, at lærerens kompetence i at kunne redidaktisere læremidler er vigtig for at kunne tilpasse det en konkret elevgruppe og deres læringsforudsætninger.

De første to artikler fokuserer således på betydningen af lærervejledninger, der sommetider følger med de didaktiske læremidler, og de sidste to artikler viser eksempler på, hvilken betydning læreres redidaktiseringer af læremidlerne har. Alle artiklerne giver således indsigt i, hvilken dynamisk relation der kan være mellem lærer og læremiddel.

Temareaktionen

Bettina Buch, Stig Toke Gissel & Thomas R.S. Albrechtsen